

دست نوشته‌هایی پیرامون حضرت فاطمه علیها السلام در کتابخانه بزرگ آیه الله العظمی مرعشی نجفی رحمته الله

حسن مهرآبادی آرانی

مقدمه

نوشته‌ای که در پیش روی خوانندگان محترم قرار دارد معرفی نسخه‌های خطی پیرامون سیده زنان عالم و دخت گرانقدر پیامبر خاتم حضرت محمد بن عبد الله صلی الله علیه و آله می‌باشد که در کتابخانه بزرگ حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی رحمته الله موجود است.

در بین آثار خطی، پیرامون خاندان رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، خود پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله که مورد اتفاق فریقین است و امیرالمؤمنین علی علیه السلام در باره اثبات ولایت و امامت و غدیر خم و... که مورد اختلاف واقع شده، و حضرت امام حسین علیه السلام و واقعه کربلا و

یوم عاشورایش و مصائب جانسوزش، و معصوم چهاردهم یعنی حضرت امام مهدی علیه السلام که باز هم در تولد و غیبتش بین فریقین اختلاف است، بیشترین اثر از دست‌نوشته‌ها را به خود اختصاص داده‌اند؛ بقیه معصومین علیهم السلام حتی فاطمه زهرا علیها السلام که مورد اتفاق فریقین است آثار خطی چشمگیری، موجود نمی‌باشد. لذا بر آن شدم که فهرستی از دست‌نوشته‌های موجود در کتابخانه بزرگ حضرت آیه الله العظمی مرعشی نجفی رحمته الله که پیرامون فاطمه زهرا علیها السلام می‌باشد را جهت اطلاع و دسترسی محققین و پژوهشگران تهیه و تنظیم نمایم.

بسم الله الرحمن الرحیم

اسماع الصم فی اثبات الشرف من قبل الأم (۱ پ - ۳۵ ر) (متفرقه - عربی)

از: ابو عبدالله محمد بن عبدالرحمن ابن ابی زید مراکشی (۷۳۹)

در اثبات سیادت و شرافت آنانکه نسب مادرشان به پیامبر گرامی اسلام ﷺ می رسد با بیان بعضی از خصائص و احکام مربوط به آنان، که به درخواست شخصی که دارای چنین نسبی بود نگاشته شده تاریخ اختلاف در این موضوع که در تونس و بجایه مطرح بود بشود.

این کتاب در یک مقدمه و شش باب می باشد بدین عناوین:

المقدمة: فی آراء الفقهاء فی الموضوع.

الباب الأول: فی الاستدلال من القرآن علی اثبات الشرف.

الباب الثانی: فی الاستدلال من السنة علی ذلك.

الباب الثالث: فی الاستدلال من الاجماع علی ذلك.

الباب الرابع: فی الاستدلال من النظر علی ذلك.

الباب الخامس: فیما یحتج به نفاته و الجواب عنه.

الباب السادس: فی مسائل من حقوق الشرفاء.

آغاز: «الحمد لله الذی جعل لسیدنا و مولانا محمد کل الکمال و جملة الجمال فسمّاه بالمحمد و

بعثه بالدين القيم و أثنى علیه بالحق العظيم».

انجام: «و صلى الله علی سیدنا و مولانا محمد و علی آله و صحبه و سلم تسليماً كثيراً أثيراً، آمین».

نوع خط: نسخ، کاتب: محمود حمدی، تاریخ کتابت: سال ۱۳۳۹، عناوین شنگرف، در

حاشیه تصحیح شده است، جلد تیماج نیلی.

«فهرست خطی مرعشی، ج ۲۲، ص ۲۱۶، شماره نسخه: ۱/۸۶۶۴»

بیت الاحزان فی مصائب سیده النسوان (تاریخ - عربی)

از: حاج شیخ عباس بن محمد رضا قی (۱۳۵۹)

آغاز: «بسمله، الحمد لله ناصر المظلومین... و بعد، فیقول... هذه رسالة مختصرة، فی ذکر

احوال سیده نساء العالمین و بضعة خاتم التبیین و امّ الأئمة الطاهرين اطهر النساء...».

انجام: «و صلّ علی البتول الطاهرة، الی قوله فاطمة بنت رسولک و بضعة لحمه و صمیم

قلبه و فلذة کبده و التحية منك له و التحفة و فی هذا الاعتزال...».

گزارش متن: رساله کوتاهی است، در حالات و فضائل و مناقب و مصائب حضرت فاطمه

زهرا علیها السلام و زندگانی حضرت فاطمه زهراء علیها السلام، گرفته شده از احادیث اهل بیت علیهم السلام و کتابهای

تاریخ، که در چهار باب و یک خاتمه بدین شرح ترتیب یافته است:

الباب الاوّل: فی ولادتها واسمائها وکناها علیها السلام.

الباب الثانی: فی فضلها وجلالتها وزهداها وعبادتها.

الباب الثالث: فی أخبار السقیفه وما جرى علیها.

الباب الرابع: فی کثره حزنها وبکائها علی أبیها.

الخاتمه: فی وفاتها علیها السلام.

نسخ، عبدالله موسوی اشتهاردی، سلخ ربیع المولود ۱۳۵۲، عناوین و نشانیها شنگرف، قبل از کتاب فهرست موضوعات و تقریضی شعری از میرزا فضل الله آل داود معروف به بدایع نگار بخط کاتب نسخه دیده میشود، جلد تیماج قهوه ای.

۸۹ گ، ۱۶ س، ۱۶/۵×۲۳ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۱۶، ص ۱۵۸؛ شماره نسخه: ۶۱۶۱»

بیت الأحزان فی مصائب سیده النسوان (تاریخ، عربی)

از: عباس بن محمد رضاقی، در گذشته: ۱۳۵۹ هـ

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ، تاریخ کتابت: پیرامون سده ۱۴ هـ، عنوانها و نشانیها: مشکی درشت تراز متن، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۳ «۲۲ ب - ۲۴ ب»، تعداد سطر: ۱۹، اندازه‌ی متن: ۷/۵×۱۴/۵ سانتیمتر، اندازه‌ی جلد: ۱۶×۲۳ سانتیمتر، نوع جلد: مشمع شطرنجی قهوه‌ای.

ویژگیها: حواشی نانوشته مانده است.

طبقات أعلام الشیعة، قرن ۱۴: ۹۹۹ - ۱۰۰۱.

«فهرست خطی مرعشی؛ ج ۳۷، ص ۵۵۹، شماره‌ی نسخه: ۱۴۹۱۶/۲».

ترجمه تظلم الزهراء فی مصیبه آل العبا (تاریخ معصومین علیهم السلام، فارسی)

از: محمد تقی بن عبدالوهاب، قاضی قزوینی، در گذشته پیرامون سده ۱۳ ق

آغاز: «بسمله، الحمد لله رب العالمین... و بعد، چنین گوید تراب اقدام اولوالأفهام و ذوی الکرام... که چون حضرت کامل فاضل و مصیبت زده بر مصائب آل رسول و نوحه گر بر شهیدان بضعه بتول...».

انجام: «کاش مردیم ندیدیم چنین ماتم غم / کاش ما زنده نبودیم در این جهان

می چکد خون ز فراق تو زدهای ما / بی تو چون می شود احوال جگر سوختگان».

گزارش متن: ترجمه‌ای فارسی از کتاب تظلم الزهراء علیها السلام فی مصیبه آل العبا، تألیف آقارضی

قزوینی است که در نوحه سرائی مصائب شهدای کربلا تألیف گردیده و چند نسخه از آن در

همین فهرست گزارش شده است، مترجم در مقدمه گوید: «چون عبارات آن عربی بود و همگان نمی توانستند از آن بهره مند شوند از این رو به ترجمه آن پرداختیم».

گزارش نسخه: نوع خط: نستعلیق و نسخ، تاریخ کتابت: پیرامون سده ی ۱۳ ق، عنوانها و نشانیها: قرمز، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۱۴۶، تعداد سطر: ۲۹، اندازه ی متن: ۱۳/۵ × ۲۴/۵ سانتیمتر، اندازه ی جلد: ۲۱/۵ × ۳۴ سانتیمتر، نوع جلد: تیماج سبز مجدول ضربی با لچک ترنج و سرترنج گل و بوته.

ویژگیها: نسخه ای است نفیس و نایاب، در حاشیه تصحیح شده است.

«فهرست خطی مرعشی، ج ۳۹، ص ۳۹؛ شماره ی نسخه: ۱۵۳۲۹».

تحفة الكرام فی فضائل اهل البيت (تاریخ معصومین علیهم السلام، فارسی)

از: لاریجانی، زین العابدین بن محمد یوسف، ق ۱۳ قری

تاریخ تألیف: ششم محرم ۱۲۹۰ ق، محل تألیف: رشت

رد بر رساله ملا محمد علی بهبهانی که در افضلیت امام حسن و امام حسین علیهم السلام بر مادرشان حضرت فاطمه علیها السلام نوشته است. در یک مقدمه و پنج فصل. مقدمه در معنی تفضیل و چگونگی موازنه بین دو شخص؛ فصل ۱. فضایل حضرت زهرا علیها السلام؛ ۲. نقل گفتار بهبهانی و بیان شبهات وی؛ ۳. رفع شبهات بهبهانی؛ ۴. کیفیت مجادله با بهبهانی؛ ۵. ذکر چند حدیث.

[دنا ۹۹۲/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۵۷۹/۳]

آغاز: الحمد لله الذی کرم بنی آدم و حملهم فی البر و البحر... و بعد چنین گوید تشنه لب کوثر تحقیق و واپس مانده قافله توفیق.

انجام: هر چه فاطمه را خوشنود میکند مرا خوشنود می کند، ان اردت الا الاصلاح ما استطعت ...

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تاریخ تألیف: ۶ محرم ۱۲۹۰ ق؛ مکان تألیف: رشت؛ وقف

نامه کتاب به تاریخ محرم ۱۲۱۳؛ مهر: عسکر...؛ (بیضی)؛ جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه ای.

۱۱۳ برگی ۱۹ سطر، اندازه: ۲۱ × ۱۶ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۷، ص ۱۷۸، شماره نسخه: ۲۵۸۹»

تظلم الزهرا علیها السلام من اهراق دماء آل العباء علیهم السلام (تاریخ معصومین علیهم السلام، عربی)

از: رضی الدین بن نبی، قزوینی، در گذشته: ۱۱۲۷ هـ

آغاز: «بسمله، یا من لا یخفی علیه انباء المتظلمین، و یا من لا یحتاج فی قصصهم الی شهادات الشاهدین، و یا من قربت نصرته من المظلومین، و یا من بعد عونته عن الظالمین...».

انجام: «صلاة متتابعة على مرالكرور والاعوام ماناح القمرى وصاح الحمام».
 نوع خط: نسخ، كاتب: عبدالله بن ناصر بن حميدان خطى، تاريخ كتابت: پانزدهم ربيع
 الثانى ۱۱۲۴، محل كتابت: درقزوين از روى نسخه مؤلف در عصر روى، عناوين و نشانيها:
 شنكرف، در حاشيه تصحيح شده و مختصرى حاشيه نويسى دارد.
 روى برگ اول وقفنامه كتاب به تاريخ ۱۱۲۷ و مهر مربع «مأمول العافية قوام الدين الحسنى»
 ديده مى شود. برگ هائى از نسخه افتاده است، جلد: مقوائى، عطف: تيماج قهوه اى.
 ۲۷۹ برگ، ۱۸ سطر، ۱۱/۵ × ۱۸/۵ سم.
 «فهرست خطى مرعشى، ج، ص ۱۲۰، شماره نسخه: ۴۹۲۷»
 تظلم الزهراء عليها السلام من اوراق دماء آل العباء عليهم السلام (تاريخ معصومين عليهم السلام، عربى)
 از: رضى الدين بن نبى، قزوينى، در گذشته: ۱۱۲۷ هـ
 گزارش نسخه: نوع خط: نسخ، نام كاتب: محمد باقر بن محمد حسن بيرجندى، تاريخ
 كتابت: ۱۲۹۶ هـ «به قرينه رساله قبل»، عنوانها و نشانيها: مشكى، نوع كاغذ: فرنگى، تعداد
 برگ: ۱۶ «۲۰۸ پ - ۲۲۳ پ»، تعداد سطر: ۲۰، اندازهى متن: ۱۴ × ۱۸ سانتيمتر.
 ويژگيها: در حاشيه تصحيح شده، اندكى حاشيه نويسى دارد.
 [الذريعه: ۲۰۲/۴].

«فهرست خطى مرعشى، ج ۳۷، ص ۱۶۵؛ شمارهى نسخه: ۱۴۶۷۷/۲ مجموعه»
 تفسير آية المودة فى ذوى القربى (تفسير، مناقب اهل بيت عليهم السلام - عربى)
 از: شهاب الدين ابوالعباس احمد بن محمد بن عمر خفاجى مصرى (۱۰۶۹ ق)
 شهاب الدين خفاجى حنفى مصرى (۹۷۷ - ۱۰۶۹ ق) قاضى القضاة و صاحب تصانيف
 بسيار، منسوب به قبيله خفاجه كه در مصر زاده شد و به مناطق مختلف همچون روم، شام و
 حجاز سفر كرد و مدت‌ها عهده دار منصب قضاوت در روم و مصر بود. شرح حال وى در
 خلاصة الاثر و سلافة العصر و ریحانة الألباء درج شده است.^۲
 خفاجى در زمانى كه خطيب منبر نبوى در شهر مدینه بوده، به شكرانه اين نعمت بزرگ و براى
 توسل به پيامبر اكرم صلی الله علیه و آله و سلم كتاب حاضر را در بيان فضائل و مناقب اهل بيت عليهم السلام، نگاشته است.
 كتاب حاضر در مقدمه و پنج مقصد و يك خاتمه در تفسير آيه مباركه: «قل لا اسألکم عليه

۱. تاريخ تولد وى در معجم المؤلفين (ج ۲ ص ۱۳۸) سال ۹۷۹ ق ذکر شده است.

۲. خلاصة الأثر: ۳۳۱/۱؛ ریحانة الألباء: ۳۲۷/۲ - ۳۴۰؛ سلافة العصر: ۴۲۰.

اجرا الا المودة فى القربى من يقترف حسنة نزل له فيها حسنان الله غفور شكور» رادبردارد:
 المقدمة: فى حد التفسير وغيره.
 المقصد الاول: فى تفسير آية المودة وشرحها وبيان المراد منها.
 المقصد الثانى وفيه فصلان: ١- فى حث النبى ﷺ امته على التمسك بالقرآن واهل بيته
 معا؛ ٢- فى ان اهل البيت عليهم السلام امان للامة.
 المقصد الرابع وفيه ثلاثة فصول: ١- فى حث النبى ﷺ على حبهم وتحذيره من ايذاهم؛
 ٢- فى تحذير النبى ﷺ من بغضهم وانه لا يبغضهم احد، الا ادخله الله تعالى النار...، ٣- فى
 ان الله تعالى وعد نبيه ان لا يعذب اهل بيته وان لا يدخلهم النار.
 المقصد الخامس وفيه فصلان: ١- فى حث النبى ص على صلة اهل بيته وادخال السرور
 عليهم وان عيادة بنى هاشم فريضة وزيارتهم نافلة؛ ٢- فيما يرجى ويطلب من الاسرة النبوية
 الكريمة من الاداب الزكية والاخلاق السنية.
 خاتمة الكتاب: فى ذكروايق دالة على عناية الله تعالى ورسوله وفاطمة بنت رسول الله ﷺ
 بمن يسعف لاهل البيت وذراريهم عليهم السلام بقضاء حاجة او تفريج كربة.
 فائدة هى من تمام الخاتمة فى بيان كنى امير المؤمنين وذكر صفته وبفض خصائصه عليه السلام و
 هى ثمانية عشر.
 آغاز: بسملة، حمدا لمن منح اهل العرفان واغرقهم فى بحار الايمان والاحسان واسهر جفونهم
 ... اما بعد، فيقول افقر عباد الله الراجى موئد كرم اللطيف، احمد بن محمد الخفاجى خطيب المنبر
 النبوى الشريف: لما كان علامه الاذان التيسير فى جميع الامور الدينية والدنيوية، بالهام من الله
 العليم القدير
 انجم: موجبا للفوز بجنت النعيم، انه على ما يشاء قدير وبالاجابة جدير وصى الله على
 سيدنا محمد وآله اجمعين...
 اين نسخه در سال ١٠٧٤ ق كتابت شده است. تأليف اين اثر در جمادى الثانى ٩٩٧ ق به
 پايان رسيده است، چنانچه در انجمه كتاب آمده است: «قال مؤلفها - نفع الله به وبعلمه - : و
 كان الفراغ من تبويض هذه النسخة الدرّة الفاخرة يوم الاحد المبارك حادى عشر من
 جمادى الآخرة سنة سبع وتسعين و[تسع] مئة من الهجرة».
 علامه محمد باقر محمودى، اين كتاب را از روى نسخه مذکور تصحيح و تحقيق کرده، و در
 شعبان ١٤١٢ ق مجمع احياء الثقافة الاسلامية در قم، آن را به چاپ رسانده است.
 منابع: الاعلام، زرکلى ١/٢٣٨؛ اهل البيت فى المكتبة العربية ٩٦-٩٧؛ کتابنامه بزرگ قرآن

کریم ۵-۱۸۴۰-۱۸۴۱؛ فهرست نسخه‌های خطی مرکز احیاء میراث اسلامی ۴/۳۰۸-۳۰۹. نوع خط: نسخ، کاتب: سید حسن بن سید علی حسینی، رجب ۱۰۷۴، در حاشیه تصحیح شده است.

۱۵۳ صفحه، ۱۵ سطری.

نسخه‌ی اصل: کتابخانه‌ی مرکز احیاء میراث اسلامی، قم، نسخه شماره ۱۴۷۲.

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۴، ص ۲۵۹؛ شماره نسخه: ۱۴۳۲»

الثغور الباسمة فی مناقب السيدة فاطمة (حدیث - عربی)

از: جلال‌الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی شافعی (۸۴۹ - ۹۱۱ هـ).

رساله‌ی مختصریست پیرامون پاره‌ای از فضائل و مناقب سیده‌النساء العالمین صدیقه کبری فاطمه زهرا عليها السلام.

این رساله در هند، بیروت و مصر به چاپ رسیده و نسخه‌های متعددی از آن در کتابخانه‌های مختلف جهان یافت می‌شود.

سیوطی که از دانشمندان بنام اهل سنت است، این احادیث را با ذکر مأخذ آنها از صحاح ششگانه و دیگر کتب معتبره نوشته است.

آغاز: بسمله الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی اخبرنی شیخی شیخ الاسلام و المسلمین تقی‌الدین... عن علی عليه السلام ان رسول الله صلى الله عليه وآله لما زوجه بفاطمة بعث معها بخميلة و وسادة.

انجام: و مما ينسب لفاطمة من الشعر قولها ترثي أباها صلى الله عليه وآله، آورده ابن سید الناس فی سیرته:

اغبر آفاق السماء و كورت / شمس النهار و أظلم العصران...

یا خاتم الرسل المبارک ضواه / صلی علیک منزل الفرقان

والحمد لله وحده، و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم.

نوع خط: نسخ، کاتب: ابراهیم بن سلیمان بن محمد بن عبد العزیز الحنفی، تاریخ کتابت:

روز پنجشنبه هشتم صفر ۱۰۷۶ در دمشق؛ ۵ برگ، ۲۵ سطر.

منابع: اهل‌البيت فی المكتبة العربية ۱۰۸-۱۰۹؛ دلیل مخطوطات السیوطی و اماکن

وجودها، چاپ کویت ۱۲۵؛ کشف الظنون ۱/۵۲۱؛ معجم ما کتب عن الرسول و أهل البيت

۲۹/۵؛ هدیة العارفين ۱/۵۳۷، بروکلیمان ۲/ (۱۴۷) ۱۸۵.

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۱، ص ۱۹۷؛ شماره نسخه: ۲۱۶»

الثغور الباسمة فی مناقب السيدة فاطمة (فضائل - عربی)

از: جلال الدین عبدالرحمان بن ابی بکر سیوطی (۹۱۱ ق)
نوع خط: نسخ؛ کاتب: ابراهیم بن سلیمان حنفی، تاریخ کتابت: پنج شنبه ۸ صفر ۱۰۷۶،
محل کتابت: دمشق؛ صفحات مجدول، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان ثبت شده است.
۱۱ صفحه، ۲۵ سطری.

نسخه‌ی اصل: دارالکتب ظاهریه‌ی دمشق، سوریه: نسخه‌ی شماره‌ی «۵۲۹۶» (برگ
۱۰۳ تا ۱۰۸ مجموعه).

فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهرية، التاريخ وملحقاته، خالد الريان ۱۹۱/۲ - ۱۹۲؛
فهرس مخطوطات دارالکتب الظاهرية: المنتخب من مخطوطات الحديث، محمد ناصرالدین
الألبانی ۳۱۰.

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۴، ص ۳۱، شماره نسخه: ۱۳۱۶»

الجمع بين الفاطميتين (فقه، عربی)

از: شیخ محمد باقر بن محمد بن محمد کافی بهاری همدانی، در گذشته: ۱۳۳۳ هـ
آغاز: «الحمد لله رب العالمين... وبعد فهذه كلمات في الجمع بين الفاطميتين حررتها بعد
الوقوف على رسالة العالم الجليل صاحب المدائق رحمه الله في الدرر النجفية اوجزها وان اطال
ففيه امور.»

انجام: «هنا فاعل يشق والفعل والفاعل لا يتحدان في وقت ولا في موضع ولا في عالم
فلنقتصر على ذلك في هذه الرسالة ففيه كفاية.»

گزارش متن: بحثی است فقهی، در مورد ازدواج یک مرد با دوزن سیده و احکام آن. مرحوم
مؤلف طی آن. قول به جواز جمع بین آن دورا اختیار نموده است.

گزارش نسخه: نوع خط: شکسته نستعلیق، نسخه اصل به خط مؤلف، تاریخ کتابت: ۱۳
ماه رمضان سال ۱۳۲۹ هـ عنوانها و نشانها: مشکی، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۶ «(۱-۶)»،
تعداد سطر: ۱۵، اندازه‌ی متن: ۷×۱۲ سانتیمتر.

ویژگیهای نسخه: در حاشیه از سوی مؤلف تصحیح گردیده و حواشی و تعلیقات اندکی از
آن مرحوم به چشم می خورد، روی برگ آغازین فهرستی از عناوین کتابهای مجموعه‌ی حاضر
آمده است.

«فهرست مرعشی، ج ۳۱، ص ۱۲۹؛ شماره‌ی نسخه: ۱۲۲۸۲/۱ مجموعه»

الجمع بين الفاطميتين (فقه، عربی)

از: شیخ محمد باقر بن محمد بن محمد کافی بهاری همدانی، در گذشته: ۱۳۳۳ هـ

آغاز و انجام: برابر

گزارش نسخه: نوع خط: نستعلیق، نام کاتب: نسخه‌ی اصل به خط مؤلف، تاریخ کتابت: شب ۱۳ ماه رمضان سال ۱۳۲۹ هـ، عنوانها و نشانیها: شنگرف و مشکی، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۹ «(۱-۹)»، تعداد سطر: مختلف «(۱۴-۱۵)»، اندازه‌ی متن: ۶×۱۲ سانتیمتر. ویژگیهای نسخه: در ماه شوال سال ۱۳۲۹ هـ مبیضه گردیده است.

«فهرست مرعشی، ج ۳۱، ص ۲۱۸؛ شماره‌ی نسخه: ۱/۱۲۳۳۵ مجموعه»

الجمع بین الفاطمیتین (عقاید، عربی)

از: محمد باقر بن محمد اکمل، وحید بهبهانی، در گذشته: ۱۲۰۶ هـ

آغاز: افتاده «... یشرط المجوز لتخصیصه أن یکون الخاصّ قطعاً الدلالة حيث یصرّح بان القرآن وإن کان قطعاً الدلالة فلا اقلّ من أن یکون...».

انجام: «و اما اذا لم یکن کذا لک فلا حرمة اذ ربما کان عدم الجمع اذیة و التفریق بینها شدة و مضرة، نسأل الهدایة و العصمة من الغواية».

گزارش متن: رساله ای است در اثبات جواز جمع بین فاطمیتین که برخی آن را جایز ندانسته و با عنوان «إن قلت - قلت» به بحث در موضوع پرداخته و اخباری که در منع جمع آمده پاسخ داده و از علامه مجلسی با عنوان «خالی» نام برده است.

گزارش نسخه: نوع خط: شکسته نستعلیق، تاریخ کتابت: اواخر سده‌ی ۱۲ هـ، عنوانها و نشانیها: قرمز و مشکی، نوع کاغذ: شرقی، تعداد برگ: ۱ «(۱۶۵)»، تعداد سطر: ۲۰، اندازه‌ی متن: ۱۰×۱۵ سانتیمتر.

ویژگیها: در حاشیه تصحیح شده و اندکی رطوبت دیده است.

معجم المؤلفین: ۹۲/۲؛ الذریعة: ۱۳۶/۵.

«فهرست مرعشی، ج ۳۷، ص ۶۶۵؛ شماره‌ی نسخه: ۱۸/۱۴۹۸۵ مجموعه»

الجنة العاصمة للصورم القاصمة «(۱۰ ر)» (فقه - عربی)

از: سید عبدالکریم بن محمد جواد موسوی جزائری

استدلال بر اینکه می‌توان دوزن از اولاد حضرت فاطمه علیها السلام را در یک وقت به نکاح در آورد، ورد بر شیخ یوسف بحرانی است که جمع بین فاطمیتین را حرام دانسته. این رساله بتاريخ ۲۱ ربیع الثانی ۱۱۷۵ پایان یافته و فقط صفحه آخر آن در این نسخه آمده است.

آغاز نسخه: «و غیر ذلک من المواضع العديدة التي لاتکاد تحفی علی المنصف».

انجام: «و بالجمله فالحمل علی الکراهة متعین، ثمّه المذنب الجانی...».

بدون نام مؤلف: (نام مؤلف با استناد به فهرستگان نسخه های خطی ایران؛ فنخا، ج ۱۲، ص ۶۶۸، تعیین گردیده)؛ نوع خط: نسخ؛ کاتب: علیقلی بن ملا قاسم و شلقی علیائی، تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۴ صفر ۱۳۱۸، عناوین و نشانیها: شنگرف؛ جلد: مقوائی، عطف: تیماج نیلی.

۱۴۴ گ، سطور مختلف، ۱۲×۳۲ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۱۴، ص ۱۱۲؛ شماره نسخه: ۵۳۲۷»

حدائق الاشارات فی احوال بضعة فخر الكائنات (تاریخ - فارسی)

از: محمدجعفر بن محمد نمازی خوئی، - ۱۲۹۶ قمری

نوع خط: نسخ، کاتب: محمد بن محمد عقیل خوئی، تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۹ رجب ۱۲۹۷، جلد: مقوائی، عطف: تیماج قهوه ای. (فهرست کتاب در آغاز نسخه در چند برگ نوشته شده است).

۱۳۱ گ، ۲۲ س، ۱۹×۲۹ سم

فهرست خطی مرعشی، ج ۱۴، ص ۳۰۷؛ شماره نسخه: ۵۵۴۴»

خطبة للمة = خطبة فاطمة الزهراء علیها السلام = خطبة الزهراء سلام الله علیها (حدیث، عربی)

از: حضرت فاطمه زهراء بنت رسول الله محمد صلی الله علیه و آله، در گذشته: ۱۱ ه ق.

آغاز: «هذه الخطبة المشهورة من الصديقة الطاهرة... الحمد لله على ما انعم وله الشكر على ما اهتم... ايها الناس اعلموا اني فاطمة و ابی محمد، صلی الله علیه و آله».

انجام: «اللهم انت اشد قوة و حولاً و احداً بأساً و تنكياً... فقالت حسبي الله و امسكت. قال المجلسی نورالله مرقدہ... و كيف يذكر هذا من كلام فاطمة».

گزارش متن: خطبه بلیغی است که حضرت فاطمه زهراء علیها السلام پس از منع فدک از سوی ابوبکر بن ابی قحافه، در مسجد مدینه، در حضور ابوبکر و جمعی از مهاجرین و انصار، ایراد فرموده است و چون جماعتی از زنان بنی هاشم آن حضرت را همراهی می نمودند به خطبه لمة مشهور گردیده است. مرحوم آقا بزرگ تهرانی در الذریعه گوید: «براین خطبه، شروح بسیار نگاشته شده است. این خطبه را احمد بن عبدالعزیز جوهری در کتاب السقیفة با اسانید بسیار آورده و ابن ابی الحدید معتزلی در شرح نهج البلاغه از آن نقل نموده است. همچنین در کتابهای الشافی، الاحتجاج، کشف الغمه، الطرائف، بلاغات النساء و بخشى از آن در علل الشرايع آمده و مسعودی در مروج الذهب و ابن اثیر در الکامل بدان اشاره نموده اند». توضیحاتی پیرامون این خطبه، در آغاز و انجام آن آمده است.

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ و نستعلیق، تاریخ کتابت: پیرامون سده ۱۳ هـ ق، عنوانها و نشانیها: مشکی، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۷ (۱۳۵-۱۴۱)، تعداد سطر: ۱۱-۱۲، اندازهی متن: ۱۴×۱۱/۵ سانتیمتر، اندازهی جلد: ۲۲×۱۷ سانتیمتر، نوع جلد: مشمع قهوه‌ای، عطف: چرم قهوه‌ای.

ویژگیها: نسخه، در حاشیه، تصحیح گردیده و حاشیه نویسی دارد. رطوبت و آفت دیده و فرسوده گشته است. ۴۲ برگ مطالب تاریخی و پراکنده، در انجام نسخه آمده است.

الذریعة: ۲۰۷/۷ - ۲۰۵؛ الاعلام: ۱۳۲/۵؛ فهرستگان نسخه های خطی ایران: ۷۴۷/۱۳.

«فهرست خطی مرعشی، ج ۴۷؛ ص ۴۰۴، شماره‌ی نسخه: ۱۸۶۶۷/۳ مجموعه»

الدرة البيضاء فی شرح خطبة الزهراء (ادب - عربی)

از: سید محمد تقی بن اسحاق رضوی قمی (۱۳۴۴ هـ)

شرح مزجی مختصری است بر خطبه‌ی حضرت زهرا علیها السلام که در مسجد حضرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ایراد فرموده است. در این شرح بیشتر جنبه های لغوی و ادبی توضیح داده شده و در این نسخه بر فراز صفحه‌ها ترجمه به فارسی نیز شده و روز بیست و دوم ربیع الثانی ۱۳۲۷ پایان یافته است. شرح خطبه صغرای حضرت زهرانیز به کتاب الحاق شده و روز هفدهم جمادی الثانی همان سال پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله الذی خص أولیاءه بغطاء الرزیه و خبأهم دار ثوابه عوضاً عن الدنیا الدنیه».

انجام: «وما منعهم الا ما ذکرته صلوات الله علیها بقولها وما نقموا والله منه الا نکیر سیفه - الخ».

نوع خط: نسخ، کاتب: گویا بخط مؤلف، عناوین و نشانیها: متن معرب و بامشکی نشانی دارد، جلد: مقواتی، عطف: تیماج قرمز.

۱۵۱ گ، سطور مختلف، ۱۳×۲۰/۵ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۱۵، ص ۷۳؛ شماره نسخه: ۵۶۷۴»

الدرة الغراء فی وفات الزهراء علیها السلام (تاریخ معصومین، عربی)

از: حسین بن محمد بن احمد بن ابراهیم، درازی عصفوری بحرانی، در گذشته ۱۲۱۶ ق
آغاز: «بسم الله، الحمد لله الذی ابتلی أولیائه فی هذه الدار بأجل المصائب والأخطار... و بعد، فیقول... اتی مورد فی هذه الصحیفة الشریفة والكلمات اللطیفة ما وصل الی من الآثار و

ما طرت نظری من الأخبار المروية عن الأئمة الأطهار الموجودة في الكتب المعتمدة...». انجم: «لأن قبرها كان في بيتها فوسعت الروضة، فصار فيها واليه يرشد بعض الأخبار كما نقله محمد باقر في كتاب البحار وهذا آخر ما وجدنا مسطوراً من وفات البتول العذراء فاطمة الزهراء على التمام والكمال...».

گزارش متن: رساله ای است در تاریخ زندگانی حضرت فاطمه‌ی زهرا علیها السلام تا شهادت آن بانوی گرامی، مؤلف با استفاده از منابع شیعی چون ربیع الشیعه، تاج الموالید، أزهار الریاض و بحار الانوار به بیان موضوعات گوناگون چون: تاریخ تولّد، ازدواج، وفات پدر بزرگوار ایشان حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله، وصیت آن حضرت و بیان شهادت آن بزرگوار پرداخته است.

تعدادی از علماء و دانشمندان همچون ابوالحسن بکری و سید هاشم بحرانی، کتابهایی در وفات الزهراء علیها السلام تألیف نموده اند و مورد دیگری نیز به نام همین مؤلف به سال ۱۳۷۲ ق در نجف اشرف به چاپ رسیده که با نسخه‌ی موجود همخوانی ندارد. نسخه‌ی این رساله در کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه تهران نگهداری می‌شود.

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ، تاریخ کتابت: ۱۳۳۰ ق، عنوانها و نشانیها: مشکى، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۴۴ «۱۷۱ الف - ۲۱۴ ب»، تعداد سطر: ۱۳، اندازه‌ی متن: ۱۵×۲۶ سانتیمتر، اندازه‌ی جلد: ۲۱×۳۴ سانتیمتر، نوع جلد: تیماج قرمز ضربی مجدول فرسوده.

ویژگیها: نسخه اندکی فرسوده شده و برخی عبارات مغلوط کتابت شده‌اند.
الذریعة: ۱۰۴/۸؛ فهرست کتابخانه‌ی اهدایی آقای مشکوة به دانشگاه تهران: ۱۶۴۱/۳؛
فهرستواره‌ی دست‌نوشته‌های ایران: ۱۱۲۸/۴.

فهرست خطی مرعشی، ج ۳۹، ص ۷۱؛ شماره‌ی نسخه: ۱۵۳۵۸/۲ مجموعه»

الدرة الیتیمة فی بعض فضائل السیدة العظیمة (مناقب - عربی)

از: عقیف‌الدین عبدالله بن ابراهیم بن حسن میرغنی حسینی حنفی، ملقب به محبوب (۱۲۰۷ هـ) (بروکلمان، ذیل ۵۲۳/۲).

رساله‌ی مختصری است پیرامون بعضی از فضائل و مناقب و احوال سیده‌النساء العالمین صدیقه‌ی کبری، فاطمه‌ی زهراء علیها السلام.

مؤلف، رساله را در سه باب و یک خاتمه مرتب نموده است:

الباب الاول: فی فضائلها.

الباب الثانی: فی المیلاد والزواج والوفاء وتوابعها.

الباب الثالث: فی اولادها.

الخاتمة: فی وجوب محبتهم.

زرکلی، درگذشت مؤلف را سال (۱۱۹۳ هـ) ثبت نموده است (الاعلام ۴/۱۸۷).
آغاز: «الحمد لله رب العالمین... وبعد فهذه نبذة تتعلق بنبذ من مناقب سيدة نساء العالمین».

انجام: «ونسألك اللهم بجاههم عليك... يا ارحم الراحمین بفضل سبحان ربك رب العزة عما يصفون و سلام على المرسلین و الحمد لله رب العالمین تم...».
نوع خط: نسخ، کاتب: علوی بن عبدالله میرماه غنی، تاریخ کتابت: شب یازدهم جمادی الثانیه ۱۱۷۹ هـ، محل کتابت: در مدینه منوره، در حاشیه تصحیح شده است.
۷ برگ، ۱۵ سطر.

از نسخه‌ی ظاهریه، ضمن مجموعه‌ی شماره‌ی (۴۱۳۴ عام) از ص: (۵۰ الی ۵۶) (عش، فهرس التاریخ و ملحقاته / ۷۵).

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۲، ص ۱۴۹؛ شماره نسخه: ۶۵۹»

السحاب المطیر فی تفسیر آیه التطهیر «۱۱ ر - ۱۶ پ» (تفسیر - عربی)

از: قاضی نورالله بن محمد شریف شوشتری

اقوال علماء تفسیر و حدیث در تفسیر این آیه ذکر شده و ترجیح می دهد که مراد از اهل البیت همان خمسة طیبه و ائمه طاهرین علیهم السلام باشند.

آغاز: «الحمد لله الذی جعل قلوبنا بمطالعة آیاته بصیراً و الصلاة علی سیدنا محمد و آله».

انجام: «چنانچه امیر المؤمنین علیه السلام فرمود أنا کلام الله الناطق و هذا کلام الله الصامت انتهى کلامه و به انتهى توضیح ما آوردناه».

نسخ، احمد بن محمد بن عبدالله، سال ۱۰۹۲، عناوین شنگرف نسخه را سید نعمت الله جزائری خوانده و تصحیح کرده است، چنانچه در پایان کتاب دوم و سوم نوشته است، جلد مقوائی عطف تیماج قرمز.

۲۰۱ گ، ۱۹ س، ۲۱×۵/۱۳ سم

فهرست خطی مرعشی، ج ۱۱؛ شماره نسخه: «۴۲۲۲/۲ مجموعه»

سرور النساء در فضایل فاطمه زهراء «۲۵ پ - ۵۳ پ» (تاریخ معصومین - فارسی)

از: محمد بن ابوطالب استرآبادی

در فضایل و مناقب حضرت زهرا علیها السلام با اشعاری مناسب مطالب گویا از مؤلف، تقدیم شده به یکی از بانوان حرمسرای صفوی که به نام وی در مقدمه کتاب تصریح نشده است، در دو

فصل و یک خاتمه:

فصل اول: در احوال و بعضی کرامات آن حضرت.

فصل دوم: در احادیث فضایل آن حضرت.

خاتمه: در مصائب آن حضرت پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.

آغاز: «از حمد و ستایش الهی / یابی ز خدا هر آنچه خواهی». «اما بعد بدانکه این رساله‌ای است مختصر در ذکر فضایل دختر خیر البشر».

انجام افتاده: «و در این حالت حیران بود و می‌گفت که ما فی الارض من اهل...».

نوع خط: نسخ، تاریخ کتابت: نزدیک عصر مؤلف، عناوین و نشانی‌ها: شنگرف، جلد: مقوائی، عطف: تیماج قرمز.

۱۵۸ برگ، ۱۶ سطر، ۱۲×۱۸ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۲۶، ص ۱۰۸؛ شماره نسخه: ۱۰۱۴۷/۲ مجموعه»

الصوارم القاصمة لظهور الجامعین بین ولد فاطمة «۲۶۸ پ - ۲۷۸ پ» (فقه - عربی)

از: یوسف بن احمد درازی بجرانی «صاحب حدائق»، در گذشته: ۱۱۸۶ هـ.

مسئله استدلالی است در حرمت جمع بین دوزن از فرزندان حضرت فاطمه علیها السلام با فروعی که مربوط به این مسئله می‌باشد. در سلخ ذی القعدة ۱۱۶۹ پایان رسیده است.

آغاز: «اما بعد: حمد الله علی مزید افضاله والصلوة علی محمد وآله فبقول الفقیر الی جود ربّه الکریم یوسف بن احمد بن ابراهیم... هذه کلمات رشيقة و تحقیقات انیقة... قد کثر الکلام علیها فی هذه الایام... مسئله الجمع بین اثنتین... ولد فاطمه علیها الصلوة والسلام...».

انجام: «والله سبحانه اسئل ان یهدی بها الطالبین لتحقیق الحق والیقین من الاخوان المؤمنین وکتب الفقیر... و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین».

نوع خط: نسخ، کاتب: علی بن علی شوشتر سال ۱۱۷۲ - ۱۱۷۵، محل کتابت: در کربلا از روی خط مؤلف. شب دوم ربیع الاول ۱۲۰۶، بجهت شیخ یونس، عناوین و نشانیها: شنگرف:

روی برگ اول رساله هشتم قصیده‌ای از شیخ محمد رضا نحوی بتاريخ ۱۲۰۷ و تملک رحمان الله بن جعفر موسوی و مهر بیضوی «رحمان الله بن جعفر الموسوی» دیده میشود، جلد: تیماج قهوه‌ای.

۲۸۲ گ، سطور مختلف، ۱۹×۱۴/۵ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۹، ص ۲۴۴؛ شماره نسخه: ۳۴۵۰/۸ مجموعه»

الصوارم القاصمة لظهور الجامعین بین ولد فاطمه علیها السلام (فقه، عربی)

از: یوسف بن احمد درازی بحرانی «صاحب حدائق»، در گذشته: ۱۱۸۶ هـ.
گزارش متن: در نسخه موجود تاریخ تألیف به اشتباه ۱۱۰۰ هـ و محل تألیف کربلای معلی آمده است.

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ، نام کاتب: [محمد بن دخان جزایری]، تاریخ کتابت: اواخر سده ۱۲ هـ، عنوانها و نشانیها: مشکی، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۱۵ (۴۰ الف - ۵۴ الف)، تعداد سطر: ۲۰، اندازه‌ی متن: ۱۱×۱۷/۵ سانتیمتر.

ویژگیها: در پایان نسخه عبارت شیخ محمد مهدی فتونی که در ذیل نسخه اصل کتابت شده، نقل گردیده که عبارت وی در پی می آید «انه قد وجد بخط الشيخ محمد مهدی الفتونی ما صورته مکتوب علی نسخه الاصل ان ما کتبه شیخنا العلامه متعه الله بالصحة والسلامة و هو التحقیق الذی هو بالقبول حقیق والعمل علی ما استند الیه و عول علیه سیما علی طریقنا المثلا و... الفضلا من العمل بمضمون الاخبار وان لم یقل به احد من الفقهاء الاحبار و کتب محمد الاقل محمد مهدی الفتونی».

الذریعة: ۹۲/۱۵؛ الکواکب المنتشرة: ۸۲۸.

«فهرست خطی مرعشی، ج ۴۵، ۳۷۵، شماره‌ی نسخه: ۱۷۸۸۴/۳ مجموعه»

طراز الکم و تحریر الحکم باثبات الشرف من قبل الام «۳۹ پ - ۷۹ ر» (متفرقه - عربی)

از: سید عبدالرحمن تونسسی مصری (ق ۱۳)

رساله در اثبات شرافت و سیادت آنان که نسب مادرشان به پیامبر گرامی اسلام ﷺ می‌رسد، با بیان بعضی از خصائص و احکام مربوط به آنان، و به مناسبت بحثی که نقیب سادات وفائی‌ها ابوالانوار در مشهد الحسین قاهره در غره ماه محرم ۱۱۹۸ داشته، در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه تألیف شده است بدین عناوین:

المقدمة: فی مسائل تدل علی ترجیح جانب الام فی شأن الولد.

الباب الأول: فی ذکر دلیل الخصم و ابطاله.

الباب الثانی: فیما یدل علی المدعی من الکتاب العزیز.

الباب الثالث: فی الاحتجاج علیه من السنة المتواترة.

الباب الرابع: فی الأدلة النظرية و القیاسات الفكرية.

الخاتمة: فیما یجب علی الناس لأهل بیت النبی.

آغاز: «الحمد لله الذی جعل أهل بیت محمد أحسن فصیلة و اختارهم من اکرم بطن و أشرف

فخذ و أفضل عمارة و أعظم قبيلة».

انجام: «و ختمت به الرسالة و علی آله و أصحابه و سلم تسلیماً کثیراً الی یوم الدین، آمین». نوع خط: نسخ، کاتب: محمود حمدی، تاریخ کتابت: سال ۱۳۳۹، عناوین: شنگرف، در حاشیه تصحیح شده است، جلد: تیماج نیلی.

۷۹ گ، ۲۱ س، ۱۹×۲۶ سم

«فهرست خطی مرعشی، ج ۲۲، ص ۲۱۷؛ شماره نسخه: ۸۶۶۴/۲ مجموعه»

فاطمیه (تاریخ معصومین علیهم السلام، فارسی)

از: محمد امین بن محمد تقی خراسانی، ق ۱۳ قری.

آغاز: «بسمله، بر ضمائر صافیه ارباب فهم و دانش و بر خاطر زاکیه صاحبان بصیرت و بینش پوشیده و مخفی نماناد که هر مجلسی که در این عالم فانی چیده شود و هر محفلی که در این سراچه ظلمانی تکیده گردد...».

انجام: «امیر عالی‌مقدار، حیدر کرار با سینه‌ی سوزان و ناله‌ی آتش بار، ذوالفقار از نیام کشید و فرمود، کریم رحیم رؤف مهربان عزیز دارین بگرداناد بحق محمد و آله‌الأمجاد».

گزارش متن: رساله نسبتاً مفصّلی است در احوال و فضائل و مناقب و تاریخ حیات و خصائص اخلاقی و مصائب و بلائای حضرت صدیقه کبری فاطمه زهراء علیها السلام که شامل یک مقدمه، هشت باب و یک خاتمه به ترتیب زیر می باشد:

مقدمه: در بیان ثواب تذکیر و تذکر مصائب و نوایب اهل البیت علیهم السلام.

باب اول: در بیان کیفیت خلقت نور خیرالنساء و وجه تسمیه‌ی او به فاطمه و زهرا.

باب دوم: در بیان چگونگی انعقاد نطفه شریفه... وقت تولد.

باب سوم: در بیان محبت بتول با خدا و رسول و محبت ایشان با وی.

باب چهارم: در بیان کیفیت ازدواج زهرا به سرور اولیاء علیهم السلام.

باب پنجم: در ذکر عروسی رفتن آن معصومه به خانه کفار قریش.

باب ششم: در کیفیت زهد و تقوا و قناعت و ریاضت و زحمات او.

باب هفتم: در ذکر شطری از معجزات و کرامات او.

باب هشتم: در ذکر مصیبات و محن و ظلم ظالمین به وی (شامل ۵ فصل).

خاتمه: در ذکر شطری از جلالت قدر و بزرگواری فاطمه‌ی زهرا علیها السلام در روز جزا.

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ خوش، تاریخ کتابت: ماه رمضان المبارک سال ۱۲۴۲ ق، عنوان‌ها و نشانی‌ها: شنگرف، نوع کاغذ: فرنگی، آهار مهره شده، تعداد برگ: ۲۴۰، تعداد سطر: ۱۴، اندازه‌ی متن کتاب: ۸/۵×۱۴ سانتیمتر، اندازه‌ی جلد: ۱۴/۵×۲۱ سانتیمتر، نوع جلد: تیماج مشکی، ضریبی، مجدول

باترنج و سرترنج.

ویژگی های نسخه: تملکی بر روی «برگ ۲» آمده با عبارت «این کتاب مال بنده حقیر میرزا محمد است» به تاریخ محرم الحرام سال ۱۲۱۸، نسخه اندکی حاشیه نویسی دارد. الذریعة، ج ۱۶، ص ۹۷.

«فهرست مرعشی، ج ۲۹، ص ۳۲۳؛ شماره‌ی نسخه: ۱۱۵۹۶»

فاطمیه (فضائل معصومین علیهم السلام، فارسی)

از: محمد امین بن محمد تقی خراسانی، ق ۱۳ قری.

آغاز: برابر نسخه قبلی

انجام: «فردای قیامت از شفاعت احمد مختار و حیدر کزار و اهل بیت اطهار محروم و نا امید نگرداند ب محمد و آله الامجاد».

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ، نام کاتب: سید حسین بن سید رضی میرزا جان، تاریخ کتابت: صفر ۱۲۶۴، عنوانها و نشانیها: قرمز، نوع کاغذ: فرنگی، تعداد برگ: ۱۶۲، تعداد سطر: ۱۷، اندازه‌ی متن: ۹/۵ × ۱۵/۵ سانتیمتر، اندازه‌ی جلد: ۱۶ × ۲۱/۵ سانتیمتر، نوع جلد: تیماج مشکی ضربی مجدول.

ویژگیها: اندکی حاشیه نویسی دارد، عناوین به قرمز در حاشیه آمده، حاشیه زیرین برگها به چربی آغشته شده است.

الذریعة: ج ۱۶، ص ۹۷.

«فهرست خطی مرعشی، ج ۳۷، ص ۶۵۲؛ شماره‌ی نسخه: ۱۴۹۸۳»

فضائل فاطمة علیها السلام (مناقب - عربی)

از: ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان بغدادی، معروف باین شاهین (۳۸۵ هـ)

(بروکلمان، ذیل ۱/۲۷۶).

رساله ایست مشتمل بر احادیثی درباره بعضی از فضائل و مناقب حضرت فاطمة زهراء علیها السلام.

مؤلف، احادیث را با ذکر سند بیان نموده است، این رساله در ۱۴۰۵ هـ در بیروت چاپ شده است.

آغاز: «اخبر... ثنا ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان... المروزی المعروف باین شاهین».

انجام: «عن ابی ایوب الأنصاری قال، قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم لعلى رضی الله عنه: أمرت

بتزویجک من السماء...».

نوع خط: نستعلیق؛ کاتب: عبدالرحیم بن عبدالحالق بن محمد بن ابی هشام القرشی
الأموی الشافعی، تاریخ کتابت: سده‌ی هفتم هجری، در حاشیه تصحیح شده است و
نشانه‌ی سماع دارد، بعد از رساله، دو برگ مشتمل بر احادیثی چند از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نوشته
شده است.

۷ برگ، ۱۸ سطر.

از نسخه‌ی ظاهریه، ضمن مجموعه شماره (۱۷) از برگ ۱۰۴ بیعد. (عش، فهرس التاریخ و
ملحقاته / ۷۱).

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۲، ص ۱۴۰، شماره نسخه: ۶۶۰»

مرآة المؤمنین فی مناقب آل سید المرسلین (مناقب - فارسی)

از: مولوی ولی الله بن حبیب الله بن محب الله انصاری لکنهوی (۱۲۷۰ هـ)

(نزہة الخواطر ۷/۵۲۷)

کتابی است در بیان فضائل و مناقب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام با استدلال بآیات و
روایات معتبره.

مؤلف کتاب را در یک مقدمه و پنج باب و هوباب مشتمل بر چند فضل و یک خاتمه
بدین ترتیب مرتب نموده است:

مقدمه: در بیان آیاتی که نازل شده‌اند در شأن اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله و احادیثی که
مشتمل‌اند بر وجوب محبت و مودت ایشان.

باب اول: در مناقب و مآثر امام اول از ائمه اثنا عشر علی مرتضی علیه السلام.

باب دوم: در مناقب سیده النساء فاطمة الزهراء علیها السلام.

باب سوم: در مناقب و مآثر امام همام السبط الاعظم و الامام الاکرام... الحسن علیه السلام.

باب چهارم: در احوال سید الشهداء و الامام الهدی السبط الاصغر حضرت امام
حسین علیه السلام.

باب پنجم: در بیان احوال بقیة طاهره از ائمه اثنا عشر علیهم السلام.

خاتمه: در ذکر ثواب زیارت حضرات ائمه اطهار علیهم السلام.

آغاز: «الحمد لله الذی خص نبيه محمدا صلی الله علیه وسلم بالعترة الطاهرة... وبعد فهذه
احادیث مشتملة علی مناقب اهل البيت النبویه... وسميتها بجمرة المؤمنین فی مناقب آل
سید المرسلین».

انجام: «اگر دعوتم رد کنی و رقبول / من و دست دامن ال رسول... برحمتک یا ارحم الراحمین».

نوع خط: نستعلیق، کاتب: احتمالاً بخط مؤلف، در حاشیه تصحیح شده است، روی برگ اول تملک مظفر حسین بن حکیم مسیح الدوله بهادر و مهر مربع وی دیده میشود. روی برگ عنوان تاریخ ۱۲۳۰ هـ نیز آمده است.

۲۰۲ برگ ۱۹ سطر.

از نسخه کتابخانه ناصریه - لکنهو.

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۲، ص ۳۶۹؛ شماره نسخه: ۸۸۹»

مسألة فی تفضیل فاطمة رضی اللہ عنہا (۱۴۲ - ۱۴۳) (عقاید - عربی)

از: شریف مرتضی علی بن حسین موسوی (۴۳۶ ق)

چاپ شده در رسائل الشریف المرتضی (ج ۳، ص ۱۴۷ - ۱۴۸).

نوع خط: نسخ، کاتب: سید احمد بن محمد رضا حسینی [صفائی خوانساری]، در حاشیه

تصحیح شده و حواشی اندکی از کاتب و غیر او دیده می شود، رکابه نویسی دارد؛

نسخه اصل: کتابخانه آستان قدس رضوی، شماره ۱۴۷۵ (اهدائی رهبری)

فهرست هزار و پانصد نسخه خطی اهدائی رهبر معظم انقلاب به کتابخانه آستان قدس

رضوی (۳۷۲ - ۳۷۴).

«فهرست عکسی مرعشی، ج ۴، ص ۳۹۴؛ شماره نسخه: ۱۴۹۷/۵۲ مجموعه»

مناقب فاطمة الزهرا (مناقب - عربی)

از: ابراهیم میرغنی سودانی (قرن ۱۴)

رساله‌ی مختصری است در بیان فضایل و مناقب حضرت زهرا رضی اللہ عنہا که مؤلف آنرا بدستور

سید محمد عثمان و سید احمد فرزندان استادش سید محمد حسن نگاشته است. این رساله‌ی

کوتاه شامل پنج فصل و خاتمه‌ای است به ترتیب ذیل:

الفصل الأول: فی نسبها.

الفصل الثانی: فی ولادتها.

الفصل الثالث: فی زواجها و ما ورد فیہ.

الفصل الرابع: فیما صحّ من فضلها من الأحادیث و بعض الکرامات.

الفصل الخامس: فی وفاتها و عمرها و ما خلفت من الاولاد و ما نسل منهم من الذریة و مقاله اکابر

الاولیاء فیما ادركته بعد وفاته صلی الله علیه و سلم من المقام الاعلی و محل قبرها علی الراجح.

الخاتمة: الدعوات المرجیة.

در ابتدای این تصویر درباره‌ی مؤلف رساله آمده است: «مؤلف این کتاب ابراهیم میرغنی

از مشایخ طریقه ختمیه در سودان است که به ائمه اطهار علیهم السلام عشق می‌ورزیده...».

این تصویر از ابتدا و میانه افتادگی دارد.

آغاز نسخه: ولا تسعنی مخالفتهما سیدی محمد عثمان و سیدی احمد نجلی استاذی السید محمد الحسن سمیر المشاهد الاحسانیه ان أجمع مناقباً علی جدّتهما فاطمة الزهراء سیده نساء العالمین و خزانه المدد المحمّدی و مأواه.

انجام: ما دارت الأفلاک و سبّحت الأملاک و قام الوجود باللّٰه سبحان ربّ العزّة عمّا یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله ربّ العالمین.

نوع خط: نسخ، کاتب: عبدالرحمن بن احمد، تاریخ کتابت: جمعه ۱۵ رمضان ۱۳۴۷، نام کتاب و مؤلف در صفحه عنوان آمده است، انجامه کاتب: «انتهت بیوم الجمعة الموافق ۵ رمضان سنة ۱۳۴۷ علی یدی کاتبها الفقیر لله و رسوله عبدالرحمن بن احمد و مالکتهما سیدتی فاطمة بنت الاستاذ سیدی عبدالله المحجوب میرغنی رضی الله عنه و نفعنا بهم و باسوارهم آمین».

نسخه اصل: در سودان نگهداری می‌شود.

«فهرست عکسی مرعشی؛ ج ۵، ص ۲۷۶؛ شماره نسخه: ۱۸۶۰»

مناقب فاطمه زهرا و ائمه معصومین علیهم السلام (مناقب معصومین علیهم السلام، عربی - فارسی) از: ناشناخته.

آغاز: «سپاس و ستایش مختصّ ذات با صفات خداوندی است یکتا و حمد و ثنای بی منتها مخصوص کریمی است بی همتا، منتّ بی‌عدد از جهت واجب الوجود احد و پرستش و اطاعت سزاوار جامع الصفات بی مثل و مانند آنکه ذره از شعشعه جمالش روشنی بخش هفت سیاره...».

انجام: «روز شهادتش به زهر معتصم به امر معتمد عباسی در یکشنبه هفتم ربیع الاول سنه ستین و مائین در سرمن رأی، مرقد همانجا».

گزارش متن: فضائل و مناقب حضرت فاطمه زهرا علیها السلام و گزیده ای از زندگانی ائمه هدی علیهم السلام بجز امام دوازدهم، که از برخی منابع تهیه شده است.

گزارش نسخه: نوع خط: نسخ، تاریخ کتابت: پیرامون سده ۱۳ ه ق، عنوانها و نشانها: قرمز، نوع کاغذ: شرقی، تعداد برگ: ۵ («۱۵۵ الف - ۱۵۹ الف»، تعداد سطر: ۲۱، اندازه ی متن: ۱۷×۱۳/۵ سانتیمتر.

«فهرست خطی، ج ۴۲، ص ۵۲۳؛ شماره ی نسخه: ۱۶۸۱۳/۲ مجموعه»

موضع قبر فاطمه علیها السلام (۹۶ - ۹۸) (عربی)

آغاز: بسمله. من الفقیه اختلفت الروایات فی موضع قبر فاطمة سیده نساء العالمین علیها السلام

فمنهم من روى أنّها دفنت في البقيع.

انجام: من القول عند زيارتها عليها السلام فهوان يقول وذكر الزيارة التي زارها ابو جعفر محمد بن بابويه صاحب الفقيه، تم.

نوع خط: نسخ، ادعیه معرب، کاتب رساله چهارم: احمد بن قاسم حسینی نجفی در ۱ ربیع الاولی ۱۰۷۸ در اصفهان با دو واسطه از روی نسخه مؤلف، نشانیها: مشکى، در حاشیه تصحیح شده و حواشی «منه» دارد.

۱۹۶ صفحه، ۱۷ سطرى.

نسخه ی اصل: کتابخانه ی واتیکان، رم، ایتالیا، شماره ۱۷۶۰.

فهرست المخطوطات العربية الاسلامية بمكتبة الفاتيكان، ۱۳۲/۲ - ۱۳۳؛ فهرست واتیکان، ترجمه ی صادق اشکوری، ۲۶۴.

«فهرست عکسی مرعشى، ج ۳، ص ۶۴۱، شماره نسخه: ۱۲۸۵/۱۰ مجموعه»

نخبة المناقب الفاخرة في مدح العترة الطاهرة (مناقب اهل بيت عليهم السلام - عربى)

از: سيد عبدالقادر بن محمد درويش حسینی مشهور به «ابن حمزه»^۱ (زنده در ۱۲۷۳ ق) رساله مختصرى است در بيان فضائل و مناقب اهل بيت پيامبر اکرم صلى الله عليه وآله، با استفاده از آيات قرآن به ويژه آيه تطهير، واحاديث اهل سنت و كلمات بزرگان به فضائل و مقام و منزلت اهليت رسول خدا صلى الله عليه وآله و مودت اينان، خاصه حضرت على عليه السلام و فاطمه عليها السلام و فرزندان ايشان پرداخته، که به نام سلطان عبدالمجيد عثمانى تأليف و به وى تقديم شده است. تأليف اين اثر در ۲۱ ذى قعدة ۱۲۷۳ به پايان رسیده است.

مؤلف در مقدمه مى گوید: «لما كان من اهمّ ما يجب على الانسان القيام بشأنه بعد القرآن احترام آل البيت المصطفى - عليه الصلاة والسلام - اردت أن اذكر مما ورد في شأنهم فى القرآن العظيم من الآيات الكريمة و ما هو مفرق فى الكتب من الاحاديث الشريفة، و الذى ذكره العلماء الاعلام فى كتبهم كالامام الشعرانى و تفسير الامام البغوى و المواهب اللدنية و شرحها و روح البيان و جامع الصغير و ابوالسعود و شيخ زاده و الفتوحات المكية و بعض مؤلفات بهذا الشأن عثرت عليها و جعلت ذلك خدمة لهذا الدين المتين و الحق المبين و تحفة لحضرت تاج السلاطين...».

۱. نام مؤلف در اهل البيت فى المكتبة العربية ۶۴۰، «عبدالرزاق بن محمد درويش الحمزوى الشهير بابن حمزة الحسينى» درج شده، ولى در نسخه هاى خطى كتاب، از جمله نسخه حاضر، در متن كتاب نام مؤلف به طريقى که در فوق آوردیم، ذکر شده است.

آغاز: «الحمد لله على ما افاض من الجود والصلاة والسلام على سيدنا محمد افضل كل موجود حباه مولاه بشرف عترته وجمع اشات الفضائل فى فروعه وازمته ومنحه من الفضل العظيم فى زويه وذريته».

انجام: «وله سبحانه على ما لهم وعلم وصلى الله على سيدنا محمد النبى المكرم وعلى آله وصحبه وسلم».
خط: نسخ، كاتب: مصطفى بن محمد بن احمد العرضى الحلبى، محل كتابت: دمشق، تاريخ كتابت: ۱۹ محرم ۱۲۷۴، صفحه مجدول به سنگرف، در حاشيه تصحيح شده است، جلد، تيماج مشكى ضربى،

۱۵ برگ، ۲۵ س، ۱۳×۱۹×۵ سم

«فهرست خطى مرعشى، ج ۶، ص ۲۵۴، شماره نسخه: ۲۲۶۹»

نخبة المناقب الفاخرة فى مدح العترة الطاهرة (مناقب اهل بيت عليهم السلام - عربى)

از: سيد عبدالقادر بن محمد درويش حسيني مشهور به «ابن حمزه»^۱ (زنده در ۱۲۷۳ ق)

آغاز: برابر نسخه قبل

انجام نسخه: «لأنّ اخذ الاجر على تبليغ الوحي الالهى الذى هو اعزّ الاشياء لا يجوز للنبي لأنّ العلم جوهر ثمين والدنيا خرف مهين على ان ذلك».

نوع خط: نسخ، بدون نام كاتب و تاريخ كتابت، قرن ۱۳ ق، تمامى صفحات مجدول، صفحه اول سرلوح و كتيبه كم كار، در حاشيه تصحيحات اندكى به چشم مى خورد. نام كتاب در كتيبه صفحه اول به عنوان (النخبة الفاخرة فى مدح الذرية الطاهرة) ثبت شده است.
۲۴ صفحه، ۱۹ سطرى.

نسخه ديگر: نسخه‌ى ش ۴۹۲۷ كتابخانه‌ى دانشگاه «برنستون» در لس آنجلس آمريكا، كتابت ۱۲۷۳ ق كه احتمالاً نسخه‌ى اصل باشد. در فهرست ماخ، ص ۳۹۵ به عنوان النخبة الفاخرة فى فضل ذرية فاطمة معرفى شده است.^۲

«فهرست عكسى مرعشى، ج ۳، ص ۳۶، شماره نسخه: ۱۰۱۲»

۱. نام مؤلف در اهل البيت فى المكتبة العربية ۶۴۰، «عبدالرزاق بن محمد درويش الحمزوى الشهير بابن حمزة الحسينى» درج شده، ولى در نسخه‌هاى خطى كتاب، از جمله نسخه حاضر، در متن كتاب نام مؤلف به طريقى كه در فوق آورديم، ذكر شده است.

۲. اهل البيت فى المكتبة العربية ۶۴۰.